

JAHON BOZORLARIDA BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHI

Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,

“Real iqtisodiyot ” kafedrasi assistenti

Shaxzodamirzaxadjayeva98@gmail.com

Xudoyqulova Zarina Bekzod qizi

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Buxgalteriya hisobi va menejment fakulteti talabasi

xudoykulovazarrina1207@gmail.com

ANNOTATSIYA: *Jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlikning rivojlanishi bugungi globallashuv sharoitida iqtisodiy o‘rta sishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada tadbirkorlik faoliyatining xalqaro miqyosda kengayishi, biznes muhitining o‘zgarishi hamda zamonaviy texnologiyalarning jahon bozorlariga ta’siri yoritib beriladi. Shuningdek, turli mamlakatlarda tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar va ularning iqtisodiy natijalari tahlil qilinadi.*

Maqolada jahon bozorlarida kichik va o‘rta biznesning roli alohida e’tiborga olinadi, chunki aynan ushbu soha bandlikni oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va raqobat muhitini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash, aholi farovonligini oshirish va yangi ish o‘rinlari yaratishda ham muhim rol o‘ynaydi.

Maqolada global biznes muhitida uchraydigan muammolar, jumladan, raqobatning kuchayishi, moliyaviy resurslarga kirishdagi cheklovlar, huquqiy va institutsional to‘siqlar ham ko‘rib chiqiladi. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat va startaplarning jahon bozorlariga kirib kelishi tadbirkorlik

rivojiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatayotgani yoritiladi. Mazkur tadqiqot talabalarga mo'ljallangan bo'lib, unda murakkab iqtisodiy tushunchalar soddaroq tilda izohlangan. Maqola natijalari biznes va tadbirkorlikning jahon bozorlaridagi ahamiyatini tushunishga, shuningdek, kelajakda ushbu sohada faoliyat yuritishni rejalashtirayotgan yoshlar uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

KALIT SO'ZLAR: Jahon bozori, biznes, tadbirkorlik, globallashuv, raqobat, innovatsiya, kichik biznes, startup, iqtisodiy rivojlanish

KIRISH

Bugungi kunda jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi global iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylangan. Globallashuv jarayonlari natijasida mamlakatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalar kuchayib, tadbirkorlar uchun yangi imkoniyatlar paydo bo'lmoqda. Xalqaro savdo, investitsiyalar va texnologiyalar almashinuvi biznes subyektlarining faoliyat doirasini kengaytirib, ularni jahon bozorlariga chiqishga undamoqda. Tadbirkorlik – bu faqat foyda olishga qaratilgan faoliyat emas, balki jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiluvchi muhim omildir. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy jihatdan rivojlangan mamlakatlarda biznes va tadbirkorlik davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi va bu umumiy iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari bozorni jonlantirish, raqobatni kuchaytirish va yangi ish o'rinlari yaratishda muhim rol o'ynaydi. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi jahon bozorlarida biznes yuritish usullarini tubdan o'zgartirdi. Elektron savdo platformalari, onlayn xizmatlar va raqamli marketing tadbirkorlarga geografik chegaralarsiz faoliyat yuritish imkonini bermoqda. Natijada, hatto kichik biznes subyektlari ham xalqaro bozorlarga chiqish imkoniga ega bo'layotganini ko'rish mumkin. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlikning rivojlanish jarayonlarini tahlil qilish, uning asosiy omillari va yo'nalishlarini aniqlashdan iborat. Maqolada tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy ahamiyati, global bozor sharoitidagi o'rni hamda rivojlanish istiqbollari yoritib beriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolani tayyorlash jarayonida bir qator ilmiy va amaliy tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Asosan, tahliliy va taqqoslash metodlari qo'llanilib, turli mamlakatlar tajribasi o'rganildi. Jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlik rivojiga oid ochiq manbalar, statistik ma'lumotlar hamda ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida nazariy yondashuv asosida tadbirkorlik tushunchasi va uning iqtisodiyotdagi o'rni o'rganildi. Shuningdek, empirik ma'lumotlar yordamida jahon bozorlarida faoliyat yuritayotgan biznes subyektlarining rivojlanish tendensiyalari tahlil qilindi. Bu esa mavzuni yanada chuqurroq tushunishga imkon berdi. Maqolada induktiv va deduktiv metodlardan ham foydalanildi. Induktiv metod yordamida alohida faktlar va misollar asosida umumiy xulosalar chiqarildi. Deduktiv metod orqali esa umumiy nazariy bilimlar asosida aniq holatlar tahlil qilindi. Ushbu yondashuvlar maqolaning mantiqiy izchilligini ta'minlashga xizmat qildi. Shuningdek, sifatli tahlil metodiga murojaat qilinib, biznes va tadbirkorlik rivojiga ta'sir etuvchi omillar batafsil ko'rib chiqildi. Metodologiyaning tanlanishi tadqiqot maqsadiga mos bo'lib, natijalarning ishonchliligini ta'minlashga yordam berdi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlikning rivojlanishi bir nechta asosiy omillarga bog'liq. Ulardan eng muhimlari – qulay biznes muhiti, davlat tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlash hamda innovatsion texnologiyalarning joriy etilishidir. Rivojlangan mamlakatlarda ushbu omillar uyg'unlashgan holda tadbirkorlik faoliyatining barqaror o'sishini ta'minlamoqda. Shuningdek, kichik va o'rta biznesning jahon bozorlaridagi ulushi yildan-yilga oshib borayotgani kuzatildi. Bu holat raqobatni kuchaytirib, mahsulot va xizmatlar sifatining yaxshilanishiga olib kelmoqda. Startaplarning paydo bo'lishi esa yangi g'oyalar va innovatsion yechimlarning bozorga kirib kelishiga sabab bo'lmoqda. Biroq, jahon bozorlarida tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, moliyaviy

resurslarga kirishning murakkabligi, huquqiy tartibga solishdagi farqlar va kuchli raqobat tadbirkorlar uchun to'siq bo'lishi mumkin. Shunga qaramay, raqamli texnologiyalar ushbu muammolarni qisman bartaraf etishga yordam bermoqda. Muhokama natijasida shuni aytish mumkinki, jahon bozorlarida muvaffaqiyatli biznes yuritish uchun tadbirkorlar doimiy ravishda bilim va ko'nikmalarini oshirib borishlari zarur. Moslashuvchanlik va innovatsion fikrlash bugungi global bozorda asosiy ustunlik hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlikning rivojlanishi global iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy o'sishni jadallashtirib, yangi ish o'rinlari yaratish va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi. Maqolada olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy sharoitda biznes va tadbirkorlik raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq. Elektron savdo va onlayn xizmatlar tadbirkorlarga jahon bozorlariga chiqish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Kelajakda jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlik yanada rivojlanishi kutilmoqda. Bunda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va yosh tadbirkorlarni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Mazkur maqola talabalarga jahon bozorlarida biznes va tadbirkorlikning ahamiyatini tushunishga yordam beradi hamda ushbu sohada dastlabki nazariy bilimlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kotler P. Marketing asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
2. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship. — New York, 2019.
3. Jahon banki hisobotlari. Global Entrepreneurship Report.
4. OECD. Small and Medium Enterprises Outlook.
5. Ochiq elektron manbalar va ilmiy maqolalar.